

NÉMETH GYULA¹**Az ukrán hadsereg megalakulása a szovjetunió felbomlását követően****The formation of the Ukrainian army after the Soviet Union breakup****Absztrakt**

A 2014. március 16-i népszavazás eredményeként a Krím félsziget kivált Ukrajnából, és kérte felvételét az Orosz Föderációba. A világ ekkor tanúja lehetett annak, hogy az ukrán hadsereg ellenállás nélkül adta fel laktanyáit, sőt egyes szárazföldi, légi és tengeri alakulatok át is álltak az immár Oroszországhoz tartozó Krími vezetés oldalára.

2014. április 7-én elkezdődtek a Donyeck és Luhanszk megyei megmozdulások, melyeknek egyértelműen az anyaországtól való elszakadás és az Oroszországhoz való csatlakozás volt a célja. Még ugyanebben az évben, április 9-én Arszen Avakov belügyminiszter bejelentette, hogy 48 órán belül helyreállítják a rendet, és megkezdik az úgynevezett Anti-terrorista műveletet a hadsereg bevetésével. Jól látható volt, hogy a katonák nem akarnak, és nem is tudnak harcolni, és a háború lassú kibontakozásával párhuzamosan a reguláris hadsereggel azonos képességű ellenállás tud szervezeten hadműveleti tevékenységet folytatni.²

*A publikáció célja felkutatni, és bemutatni azokat az okokat, külső,- és belső tényezőket, melyek ahhoz vezettek, hogy a nem is olyan régen a világ egyik leg-
 ütőképesebb hadserege hogyan vállhatott morálisan és technikai ellátottságában elavult, feladatait ellátni képtelen haderővé.*

Kulcsszavak: Ukrajna, Oroszország, Krím-félsziget, hadsereg, korrupció

¹ Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató / University of Óbuda Doctoral School of safety, PhD student, E-mail: nemethgyu@t-online.hu, ORCID: 0000-0001-9097-9395

² Андриан Мак Лиман: Почему Крым — не Косово? <http://inosmi.ru/sngbaltia/20140317/218648236.html> Letöltés ideje: 2016.04.02 Megjelenés ideje: 2014.03.17

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Abstract

As a result of the referendum on March 16, 2014 the Crimean Peninsula seceded from Ukraine and requested its admission to the Russian Federation. The world then witnessed the Ukrainian army surrendering its barracks without resistance. Moreover, certain land, air and marine corps even switched sides and joined the command of Crimea which had already belonged to Russia.

On April 7, 2014 uprisings took place in Donetsk and Luhansk oblasts with the unequivocal aim of seceding from Ukraine and joining Russia. In this same year on April 9, Arsen Avakov, Minister of Internal Affairs announced that the order would be restored within 48 hours, and the so-called Anti-terrorist operation would be launched by deploying the army. It was apparent that the soldiers did not want and could not fight, and parallel with the slow escalation of the war such an opposition could perform operational activities in an organized way whose abilities were identical with that of the Ukrainian army.

The purpose of the publication is to discover and show the reasons and the external and internal factors which led one of the world's most efficient armies to become a military force which is now morally and technologically outdated and is incapable of performing its duty.

Keywords: *Ukraine, Russia, Crimea, army, corruption*

1. BEVEZETÉS

A Szovjetunió szétesését követően – 1991-ben – a világ egyik legerősebb és leghatalmasabb hadseregéhez jutott Ukrajna, amely a későbbiekben áldozatul esett a korrupciónak, a nyílt rablásnak, és a fosztogatásnak. Több tízmilliárd dollár értékben adtak el haditechnikai eszközöket, viszont ezek az összegek a költségvetés helyett politikusok és tábornokok, valamint bűnözők vagyonát gyarapították. A fegyverkereskedelem mértéke felkeltette a világ közvéleményének a figyelmét is. A nemzetközi vállalatok első komolyabb megsértése a Bosznia Hercegovinába és Horvátországba irányuló fegyverszállítmányok voltak, amelyek nem öltöttek a hivatalos formát. A fegyverszállítások nélkülözték a politikai motivációt is, egyedül a várható pénzügyi haszonszerzés mozgatta az eladókat, a tranzakciók irányítóit. Az illegális fegyverkereskedelem tényét később a horvát, bosnyák és szerb politikai és katonai vezetők is megerősítették. A fegyverkereskedők, és fegyvercsempészek nem voltak válogatósak a célországok tekintetében: egy 1996-os Kijevi konferencián az ukrán belbiztonsági szolgálat (SZBU) arról tett jelentést, hogy megakadályozták robbanóanyagok szállítását a Srí Lankai kormány ellen harcoló Tamil Tigriseknek. Egyes becslések szerint a hivatalos és illegális fegyverszállítások aránya hosszú ideig 20% és 80% volt. Még 2001-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

ben is sikerült Kínának illetve Iránnak eladni 6 – 6 db szárnyas rakétát, melyeket hamis papírokkal csempészték ki az országból.³

A hadsereg eszközei és felszereléseinek szétrablásának, a személyi állomány nem becsülésének meg lett a katasztrófális eredménye. 2014. márciusában harc nélkül adta vissza a Krím félszigetet Ukrajna Oroszországnak, az akkori haderő a világ negyedik legerősebb hadseregéből Európa egyik leggyengébb, legjelentéktelenebbikévé vált.

2. AZ SZOVJETUNIÓ FELBOMLÁSA UTÁN MEGALKULT UKRÁN HADSEREG BEMUTATÁSA

A szovjetunió szétesése, és a függetlenség megszerzése után egy ütőképesebb, modern és korszerű hadsereget örökölt Ukrajna, ami Kijevi, Odesszai és Kárpátok-menti katonai körzetre tagozódott. Az Egyesült Államok, Kína és Oroszország után a világ negyedik legnagyobb hadereje volt az övéké, létszáma meghaladta a 700.000 főt. Ez a hadsereg 14 gépesített lövész, 4 harcokcsizó és három tüzér hadosztályt, 8 tüzér, és 9 légvédelmi, valamint egy különleges feladatok végrehajtására alkalmas dandárt kapott. Felszerelésben rendelkeztek továbbá 9.293 harcokcsíval, 11.346 páncélozott harcjárművel. A légtérrel három légvédelmi hadsereg (1.100 db harci repülőgép), hét harci-helikopter ezred és egy önálló légvédelmi-tüzér hadsereg védte.

A Fekete-tengeri flotta feldarabolását részletező szerződés aláírását követően – 1995-ben – Ukrajna megkapta a hadihajók 18,3%-át.⁴

Az ország atomnagyhatalom is volt. 1991-ben az atomfegyverek arzenálja az USA, Oroszország után a harmadik legnagyobb volt. Ezen fegyvernemnek az alapjait öt hadosztály képezte, amely a Szovjetunió 43-ik rakéta hadseregének volt korábban a része. A hadsereg fegyverzetének részét alkották a silókba telepített stratégiai stacionárius rakéta-komplexumok (UR-100N, és RT-23 UTTH típusú rakéták), és a mobil rakétakomplexumok (PIONER és PIONER-UTTH).⁵

Összességében Kijev 176 db interkontinentális ballisztikus rakétával rendelkezett, viszont az „atom bőrönd” a piros gombbal továbbra is Moszkvában maradt. Technikailag megoldható lett volna saját indítórendszer kialakítása, de az akkori vezetés sajnálta rá a pénzt. Az ország nukleáris arzenálja ennél sokkal szélesebb körű volt. Birtokukban volt a ballisztikus rakétákon kívül 2.600 db taktikai atomfegyver is. A rakéta hadsereg a Szovjetuniótól megörökölt R-300 típusú (TOCSKA, TOCSKA-U) úgynevezett operatív-taktikai

³ Rediffnews: Ukraine, China supplied arms to LTTE: former commander
<http://www.rediff.com/news/report/ukraine-china-supplied-arms-to-ltte-ex-commander/20091105.htm>
Letöltés ideje: 2016.04.16 Megjelenés ideje: 2009.11.05

⁴ Коб-институт.com.ua: О боеспособности украинской армии
<http://коб-институт.com.ua/index.php/joomlaorg/statya-1/stati-6-go-prioriteta/710-o-boesposobnosti-ukrainskoj-armii> Letöltés ideje: 2016.05.07, Megjelenés ideje: 2014.08.02

⁵ Г. Устинов: Прощай, оружие! Кто и как разворовал арсеналы Украины
<http://argumentua.com/stati/proshchai-oruzhie-kto-i-kak-razvoroval-arsenaly-ukrainy>
Letöltés ideje: 2016.04.16, Megjelenés ideje: 2013.11.12

komplexumokat, melyek hatósugara elérte a 300 km-t, és képesek voltak atomtöltetek (robbanófejek) hordozására és célba juttatására is. Ezen kívül rendelkeztek még 44 db stratégiai bombázóval is (25 db TU-95-MSZ, és 19 db TU-160), amelyek szintén alkalmasak voltak atomtöltetek célba juttatására. A TU-160 egyébként hangsebesség fölött repülő, stratégiai bombázó és atomtöltettel rendelkező szárnyas-rakéta hordozó (12 db H-55 típusú, egyenként 200 kg atomtöltetű szárnyas-rakéta, melynek hatósugara 3000 km). Figyelembe véve a TU-160 stratégiai bombázó 6.000 km-es hatósugarát, a politikai és hadvezetés garantáltan képes volt atomcsapást mérni a szóba jöhető összes lehetséges ellenségére.⁶

Jól látszódik, hogy az ukrán hadsereg a világ egyik legütőképesebb haderejéből 23 év alatt egy olyan hadsereggé vált, amely Európai szinten sem jelentős.

3. A FÜGGETLEN UKRÁN HADSEREG „MEGREFORMÁLÁSÁNAK” TÖRTÉNETI BEMUTATÁSA

A függetlenség évei alatt a hadsereget folyamatosan reformálták. Ennek az oka egyértelmű, és a többség által támogatott volt. Ekkora létszámú és felszereltséggel rendelkező hadsereget nem képes az ország gazdasága eltartani, ráadásul nem is volt olyan külső ellenség, aki az ország függetlenségét veszélyeztette volna, a fenntartással kapcsolatos jelentős források elkülönítését indokolta volna. Mindenki egyetértett abban, hogy egy jóval kisebb létszámú, de modern eszközökkel felszerelt hadseregre van szüksége az országnak.

A függetlenség megszerzésének első napjaitól minden politikai vezető deklarálta, hogy nincs lehetséges ellenségképe, és nem kíván katonai szövetséget kötni sem országokkal, sem szervezetekkel. Az ilyen jellegű politika azt feltételezi, hogy az ország egyedül képes megvédeni határait a lehetséges ellenséggel szemben, és nem számít külső szövetséges segítségére egy esetleges agresszió esetén. Ehhez képest a haderő létszámát és fegyverzetét, ütőképességét folyamatosan csökkentették.

Az első lépés volt ezen az úton a nukleáris eszközökről való lemondás, annak ígéretében, hogy az USA, Anglia és Oroszország garantálták az ország szuverenitását. 1994. december 5-én, Budapesten írták alá az erről szóló megállapodást. Húsz évvel később az egyik garanciát vállaló országhoz csatlakozik a Krím félsziget, a többieknek pedig eszük ágában sincs konfrontálódni Oroszországgal. Igaz, hogy ezek az országok embargót hirdetnek Oroszország ellen, melyek a mai napig érvényben vannak, de a szankciók hatásának megítélése ellentmondásos. Főként a Nyugat-Európai országok állítják azt, hogy az embargó eredményes, a hozzáfűzött reményeket beváltotta. Ezt azzal támasztják alá, hogy az orosz gazdaság recesszióban van, a rubel inflálódik és a kereslet a termékekre és szolgáltatásokra jelentősen csökkent. Mivel az Orosz Föderáció a szankciókra szintén embar-

⁶ J. F. Dunn: The Ukrainian Nuclear Weapons Debate <http://fas.org/news/ukraine/k16.html> Letöltés ideje: 2016.05.02 Megjelenés ideje: 1993.03.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

góval válaszolt – ami elsősorban az Európai Unió élelmiszeriparát és mezőgazdaságát érinti – számos Európai Unió vezető bírálja – főként – a nyugati politikusokat. Állításuk szerint a szankciók hosszú távon kontra produktívak, ugyanis egyrészt az orosz gazdaság belső termelése növekszik ezáltal, másrészt a recesszió valódi oka nem a szankcióknak köszönhető, hanem a nyersolaj alacsony világpiaci árának. Azt, hogy valójában mennyire határos a „kölcsonös” embargó valószínű, hogy sokáig vita tárgyát fogja képezni.⁷

Bizonyára másképpen alakultak volna a függetlenségét nem oly régen elnyerő állam területi épségét befolyásoló dolgok, ha az még mindig rendelkezik atomfegyverrel. A világ és Európa szerencséjére, hogy ma nem kell tartanunk atomháborútól, de Ukrajna valószínűleg úgy véli, hogy ez olyan elrettentő erő lenne a kezében, ami garantálta volna az ország szuverenitását, területi épségét. A taktikai atomtölteteket egyébként még 1992-ben átszállították Oroszországba, két évvel a megállapodás aláírása előtt, a TU-160 típusú stratégiai bombázókból pedig 1999-ben gáztartozás ellentételezéseként 8 db-ot átadtak Oroszországnak, a többi haditechnikai eszközt az évek alatt darabolták fel, vagy más módon semmisítették meg.

1.sz. kép: Tu-160

Forrás: http://www.military-today.com/aircraft/tupolev_tu160_blackjack.htm

⁷ NATO Review: Sanctions after Crimea: Have they worked?
<http://www.nato.int/docu/Review/2015/Russia/sanctions-after-crimea-have-they-worked/EN/index.htm>
Letöltés ideje: 2016.06.08 Megjelenés ideje: nem publikált

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

„A Tu-160 stratégiai bombázó sorozatgyártása 1984-ben kezdődött meg a Kazanyi Repülőgépgyárban, rendszeresítésére 1987-ben került sor, és a repülőgép mindezig rendszerben áll az Orosz Légierő kötelékében. A Tu-160 rendeltetéséből adódóan bármilyen meteorológiai körülmények között, nappal és éjjel egyaránt, a feladat helyszínétől függetlenül képes végrehajtani a meghatározott harcfelelőteket. Mind globális, mind pedig lokális konfliktusok esetén bevethető. A Tu-160 harmincéves története során mintegy 150 különböző világrekordot állított fel. Állami kitüntetésben és díjban mintegy 50 olyan ember részesült, akik valamilyen szinten részesei voltak a Tu-160 megalkotásának”⁸

A hagyományos fegyverzeti eszközöket illetően voltak fejlesztések, új korszerű technológia újítások, ám a Védelmi Minisztérium nem vásárolt megfelelő mennyiségű eszközt és felszerelést a hadiipar szereplőitől. Komolyabb értékesítések csak külföldre történtek, belső megrendelések csak az elavult haditechnikai eszközök modernizálása területén voltak. Így történhetett meg, hogy a korszerű ukrán harckocsiból (OPLOT) csak 10 db került rendszerítésre a hadseregben, és a harckocsi park zömét továbbra is az 50 évvel korábban, a Szovjetunióban hadrendbe állított T-64-es tankok alkotják.⁹

2-3. sz. kép: A szovjet gyártmányú T-64 (balra) és az ukrán hadiipari mérnökök által továbbfejlesztett T-64 modernizált változata Bulat (jobbra)

Forrás: <http://www.military-today.com/tanks/t64.htm>, http://www.military-today.com/tanks/t64bm_bulat.htm

A modernkori háborúk ma már korszerű technológiák alkalmazását követelik meg. Különleges szerep jut a harci repülőgépeknek. 2013. végére, 2014. elején az ukrán hadsereg megközelítőleg 20 db SZU-27-es harci repülőgéppel, néhány tucat SZU-25 csatarepülőgéppel, és SZU-24-es bombázó repülőgéppel, és 80 db MIG-29-es vadászrepülőgéppel

⁸ JETfly: Jubiláló Tu-160 <http://www.jetfly.hu/katonai-tipusok/7575-jubilalo-tu-160>

Letöltés ideje: 2016.05.10, Megjelenés ideje: 2011.12.22

⁹ Концептуал: После распада СССР Украина получила великолепную армию <http://концептуал.рф/что-осталос-от-былой-voennoy-moschi-ukrainy> Letöltés ideje: 2016.05.11, Megjelenés ideje: 2013.11.08

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

rendelkezett. Arról jelenleg nincsenek hiteles információk, hogy ezek közül mennyi volt hadra-fogható állapotban, de jól tükrözi az állapotokat a Szevasztopoli repülő dandár egyik jelentése, miszerint a 46 db MÍG-29-es repülőgépből mindösszesen 4 db volt bevethető állapotban.¹⁰

Ebben a helyzetben jól jöhetett az egykor méltán fejlett légvédelmi rakéta csapatok bevetetősége, amelyet valaha Európa leghatékonyabbjának tartottak. Hadrendbe állították a „STELS” technológiát használó, „KOLCSUG” fedőnevű passzív rádiótechnikai felderítő állomást, amely képes volt felderíteni szárazföldi, légi és vízi célokat egyaránt. Az ország légerét teljes egészében lefedték a különböző hatósugarú (kis, közepes, nagy) légvédelmi rakéta komplexumok. 2013. év végén végleg kivonták a hadrendből a nagy hatósugarú (250 km), SZ-200-as fedőnevű légvédelmi rakétakomplexumokat, és helyettük nem állítottak hadrendbe hasonló paraméterekkel rendelkező eszközöket (a kiváló tulajdonságokkal rendelkező SZ-300-as légvédelmi rakétakomplexum hatósugara 75 km).¹¹

A technikai eszközök fejlettsége és darabszáma mellett fontos tényező a személyi állomány létszáma, és kiképzettsége, valamint morális állapota is. Több esetben a fegyveres erők tagjait azzal kecsegtették, hogy a létszámleépítések fedezetet fognak nyújtani az állomány bérének emelésére, valamint a szociális problémák rendezésére. Utoljára 2012-ben fogadtak el ilyen programot, ami 2017-re a hadsereg létszámát 70 ezer főben maximalta, így az ezer főre jutó katonák számában az akkori 27-ik helyről a világranglista 57-ik helyére csúszott volna vissza az ukrán hadsereg.¹²

Érdemes összehasonlítani a hadsereg 1991. évi képességeit a jelenlegivel, amely az alábbi:

Az ukrán haderő létszám és technikai adatai 1991-ben		Az ukrán haderő létszám és technikai adatai jelenleg	
személyi állomány	700.000	személyi állomány	121.000
harckocsi	9.293	harckocsi	723
páncélozott jármű	11.346	páncélozott jármű	1.965
100 mm-nél nagyobb tüzérségi rendszer	18.000	100mm-nél nagyobb tüzérségi rendszer	433
harci helikopter	2.800	harci helikopter	170
harci repülőgép	1.100	harci repülőgép	187

¹⁰ Константин Богданов: Железо гражданской войны. Чем воюют на Украине https://defendingrussia.ru/a/zhelezo_grazhdanskoj_vojny_chem_vojujut_na_ukraine-394/
Letöltés ideje: 2016.05.07, Megjelenés ideje: 2014.06.03

¹¹ Пухаев Алексей: Беззащитная армия Украины <http://www.vestifinance.ru/articles/40117>
Letöltés ideje: 2016.05.07, Megjelenés ideje: 2014.03.03

¹² RFERL: Ukraine To End Compulsory Military Service in 2013
<http://www.rferl.org/content/ukraine-end-compulsory-military-service/24812181.html>
Letöltés ideje: 2016.05.15, Megjelenés ideje: 2012.12.30

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Az ukrán haderő létszám és technikai adatai 1991-ben		Az ukrán haderő létszám és technikai adatai jelenleg	
hadihajó	55	hadihajó	22
ballisztikus rakéta	176	ballisztikus rakéta	0
taktikai atomfegyver	2.600	taktikai atomfegyver	0

1.sz. táblázat: Az ukrán haderő számaadainak alakulása 1991-től 2015-ig

Forrás: saját szerkesztés különböző adatgyűjtések alapján

A táblázatból jól látszik, hogy a hadsereg 23 év alatt elveszítette katonai potenciáljának 80-90 százalékát, teljes nukleáris fegyverzetét. A helyzetet súlyosbítsa, hogy a táblázatban szereplő technikai eszközök zöme ugyan fellelhető, de üzemképtelen állapotban, és az 1991-es év technikai színvonalán, mivel ezen a területen sem születtek fejlesztések, illetve az elkészült újításokat nem vásárolta meg a Védelmi Minisztérium, megrendelésekkel nem ösztönözte új technológiák bevezetését. A táblázatban felsorolt haditechnikai eszközök értékét 1991-ben 90 milliárd dollárban állapították meg a szakértők. A hivatalnokok, új oligarchák, tábormokok előszeretettel foglalkoztak a haditechnikai eszközök eladásával, értékesítésével. A „nagy igyekezetnek” köszönhetően a meglévő eszközpark értéke 1994-ben 32,7 milliárd dollár, 1995-ben már csak 25 milliárd dollár volt. Ebből a hatalmas összegből a hadsereg semmit sem profitált. A már említett szociális problémák egyáltalán nem lettek megoldva, de a haditechnikai fejlesztések is elmaradtak, és a működő hadiipar is csak exportra termelt. Az amúgy is alacsony (GDP 0,99% -a) haditechnikai kiadások mindössze 10%-át fordították technikai fejlesztésekre, illetve a meglévő eszközök modernizálására. Ez az arány a szomszédos Oroszországban 2015-ben például 70% volt, ami nagyban hozzájárult az orosz haderő új technikai eszközökkel történő ellátásához, valamint a hadi képességek jelentős növeléséhez.¹³

Az ukrán haderő létszám és technikai adatai 2015-ben		Az orosz haderő létszám és technikai adatai 2015-ben	
személyi állomány	121.000	személyi állomány	1.000.000
harckocsi	723	harckocsi	2.800
páncélozott jármű	1.965	páncélozott jármű	11.600
100 mm-nél nagyobb tüzérségi rendszer	433	100 mm-nél nagyobb tüzérségi rendszer	4.625
harci helikopter	170	harci helikopter	1.402
harci repülőgép	187	harci repülőgép	4.100

¹³ Евгений Романов: Украине воевать нечем <http://www.vz.ru/society/2014/3/2/675133.print.html>
Letöltés ideje: 2016.05.07, Megjelenés ideje: 2014.03.02

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Az ukrán haderő létszám és technikai adatai 2015-ben		Az orosz haderő létszám és technikai adatai 2015-ben	
hadihajó	22	hadihajó	352
taktikai atomfegyver	0	taktikai atomfegyver	1.654

2. sz. táblázat: Az ukrán és az orosz haderő egymáshoz való viszonyítása 2015-ben

Forrás: saját szerkesztés különböző adatgyűjtések alapján

Az alacsony haderő-finanszírozás azzal párosult, hogy a függetlenség teljes ideje alatt korrupció világviszonylatban is nagyon magas volt. A Transparency International 2012-es adatai szerint Ukrajna a 144-ik helyet foglalja el a lehetséges 175-ből¹⁴, olyan országokkal került egy szintre korrupció tekintetében, mint Banglades, Kamerun, Kongó. Ugyanebből a tanulmányból az is kiderül, hogy ez a jelenség a hadi szférát is teljesen áthatja. Az amerikai Tax Justice Network központ szerint a függetlenség 23 éve alatt offshore háttérű vállalatokhoz 167 milliárd dollárt utaltak ukrán cégek és vállalkozások. Ez a központ azt is állítja, hogy ez nem a teljes veszteség, amit a gazdaság elszenvedett, a korrupció károk akár ennek az összegnek a kétszeresét is kitehetik. A fent említett összegek töredéke elég lett volna arra, hogy a haderőt felszereljék, ellássák modern technikai eszközökkel, és az állományt azok használatára kiképezzék, de még arra is jutott volna forrás, hogy az évtizedek óta meglévő, állományt érintő szociális gondokon érezhetően enyhítsenek.¹⁵

Annak érdekében, hogy sikeresen teljesüljenek egy ország honvédelemmel kapcsolatos nemzeti érdekei, mindenhol olyan anyagi megbecsülést kell a katonáknak, a tiszthelyetteseknek és tiszteknek biztosítani, hogy azok a társadalom megbecsült tagjainak érezzék magukat. Egy 2013-ban készült felmérés szerint 45 ezer katonacsálnak nincsenek megoldva a lakásproblémái. Minden harmadik katona, tiszthelyettes és tiszt várja lakhatási problémáinak megoldását. A helyzetet súlyosbítja, hogy a hadsereg alkalmazottai 3-szor, 4-szer kevesebbet keresnek, mint hasonló beosztású orosz kollégáik.¹⁶

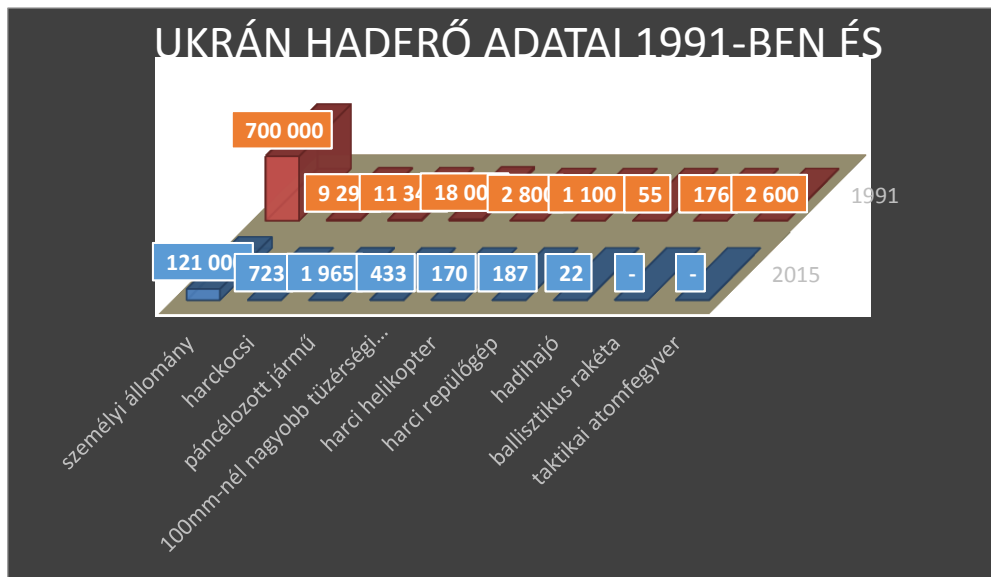
¹⁴ Transparency International: Corruption perceptions index 2012
<http://www.transparency.org/cpi2012/results> Letöltés ideje: 2016.04.20, Megjelenés ideje: 2012.12.05

¹⁵ Леонид Нерсисян: Военное наследство СССР оказалось чрезмерным для Украины
<http://regnum.ru/news/polit/1677927.html> Letöltés ideje: 2016.04.10, Megjelenés ideje: 2013.06.19

¹⁶ Сегодня.ua: Министр обороны Украины: "Призыва-2014 на срочную службу точно не будет"
<http://www.segodnya.ua/life/interview/Ministr-oborony-Ukrainy-Prizyva-2014-na-srochnuyu-službu-točno-ne-budet-444137.html> Letöltés ideje: 2016.04.28 Megjelenés ideje: 2013.06.25

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

1. sz. ábra: Az ukrán haderő adatai 1991-ben és 2015-ben

Forrás: saját szerkesztés különböző adatgyűjtések alapján

Összességében jól látszik, hogy a hadsereg erkölcsileg, morálisan, technikai felszereltségében és kiképztségében már évek óta válságban van, és minden mérhető paraméterében alul marad a környező országokhoz képest.

4. BEFEJEZÉS

A publikáció megírásakor azt a célt tűztem ki, hogy választ kapok arra a kérdésre, hogy az ukrán hadsereg, amely korábban a világ egyik legütőképesebb, technikailag a legmodernebb eszközökkel felszerelt haderejéből hogyan válhatott olyan fegyveres szervezetté, amely gyakorlatilag képtelen ellátni alapfeladatait.

A bemutatott adatokból jól látszik, hogy gőzerővel értékesítették a haditechnikai eszközöket, zömében illegálisan, és úgy, hogy abból befolyó pénzekből nem vásároltak új eszközöket és felszereléseket, a hivatásos állomány szociális (például lakás) gondjain pedig egyáltalán nem enyhítettek. Most az országnak olyan hadserege van, amely nem tud, és nem is akar harcolni. A jelenleg ellenséggépet betöltő orosz hadsereg ezzel szemben az utóbbi évtizedben jelentősen modernizálta hadseregét, a fejlesztések az új technológiák bevezetése mellett az állomány szociális problémái megoldására is különültek el komoly források. Egyértelműen látszik, hogy az ukrán hadsereg jelenleg képtelen lenne győztes

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

háborút megvívni az orosz féllel szemben. Az okokat elemezve jól látszik, hogy a haderő tönkretételéért az egész országot, így a hadsereget is átszövő következmények nélküli korrupció, valamint a politikai és katonai vezetők nemtörődöm magatartása a felelős.

Jelenleg törekvések vannak a hadsereg morális állapotának, kiképzettségének és technikai felszereltségének megfelelő szintre történő feljavítására (hadiadó bevezetése, a költségvetési hadi kiadások jelentős emelése), de úgy vélem, hogy a gazdasági nehézségeket is figyelembe véve rövidtávon erre reális esély nincs.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. J. F. Dunn: The Ukrainian Nuclear Weapons Debate <http://fas.org/news/ukraine/k16.html>
Letöltés ideje: 2016.05.02 Megjelenés ideje: 1993.03.
2. JETfly: Jubiláló TU-160 <http://www.jetfly.hu/katonai-tipusok/7575-jubilalo-tu-160>
Letöltés ideje: 2016.05.10, Megjelenés ideje: 2011.12.22
3. NATO Review: Sanctions after Crimea: Have they worked?
<http://www.nato.int/docu/Review/2015/Russia/sanctions-after-crimea-have-they-worked/EN/index.htm>
Letöltés ideje: 2016.06.08 Megjelenés ideje: nem publikált
4. Rediffnews: Ukraine, China supplied arms to LTTE: former commander
<http://www.rediff.com/news/report/ukraine-china-supplied-arms-to-ltte-ex-commander/20091105.htm> Letöltés ideje: 2016.04.16 Megjelenés ideje: 2009.11.05
5. RFERL: Ukraine To End Compulsory Military Service in 2013 <http://www.rferl.org/content/ukraine-end-compulsory-military-service/24812181.html>
Letöltés ideje: 2016.05.15, Megjelenés ideje: 2012.12.30
6. Transparency International: Corruption perceptions index 2012
<http://www.transparency.org/cpi2012/results> Letöltés ideje: 2016.04.20, Megjelenés ideje: 2012.12.05
7. Андриан Мак Лиман: Почему Крым — не Косово?
<http://inosmi.ru/sngbaltia/20140317/218648236.html> Letöltés ideje: 2016.04.02 Megjelenés ideje: 2014.03.17